

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
Nr.

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ
ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP-19-1857; TAIS NR. 19-8659(2))**

Nr.

Vilnius

Projekto rengėjas: Kultūros ministerija (toliau – KM).

Projekto tikslas: sukurti horizontalų kultūros srities teisinio reguliavimo mechanizmą, kuriame teisinėmis priemonėmis siekiama įtvirtinti valstybės įsipareigojimus kultūrai, užtikrinti konstitucines Lietuvos piliečių teises į kultūros prieinamumą.

Dabartinė situacija:

nuo Nepriklausomybės atkūrimo nebuvo suformuotas nuoseklus kultūros politikos modelis, o atskirų kultūros sričių problemos buvo sprendžiamos pavieniui, atskirais įstatymais (šiuo metu kultūros srityje galioja apie 20 įstatymų, neturinčių aiškos sistemos požymių).

Projekto esmė: siekiama suvienodinti ir susisteminti teisinius santykius, kurie jau yra reglamentuoti galiojančiais teisės aktais, aiškiai apibrėžti valstybės institucijų, įstaigų ir kitų subjektų tarpusavio ryšius formuojant ir įgyvendinant kultūros politiką:

- įtvirtinti pagrindinius kultūros politikos principus, kuriais vadovaujantis būtų formuojama ir įgyvendinama kultūros politika;
- pakeisti Lietuvos kultūros instituto statusą ir veiklos pobūdį;
- reglamentuoti kultūros atašė skyrimą, veiklą ir socialines garantijas;
- Vyriausybei suteikti teisę tvirtinti nacionalinės reikšmės kultūros vertybių sąrašą;
- įtvirtinti principus, kuriais turėtų vadovautis valstybės ir savivaldybės institucijos, sprendamos dėl istorinio atminimo, siūloma suteikti kultūros ministrui teisę tvirtinti rekomendacijas dėl istorinio atminimo;
- aptariamas kultūros kompetencijų centrų statusas;
- siūloma įtvirtinti vieningus kultūros ir meno premijų skyrimo pagrindus;
- įtvirtinti regioninės kultūros politikos tikslus ir uždavinius ir kt.

Atitiktis Vyriausybės programai: atitinka Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 2.3.6 priemonės 1 punktą: Lietuvos kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto parengimas (2017 m. IV ketv.).

Derinimas:

- ✓ Nors Teikime pažymima, kad nevyriausybinių organizacijų ir kitų asociacijų teiktos pastabos buvo įvertintos susitikimų su kultūros sričių atstovais metu ir, Kultūros ministerijos vertinimu, yra suderintos, atkreiptinas dėmesys, kad Derinimo pažymoje **yra likę beveik 80 pastabų**, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies.

Strateginio planavimo ir stebėsenos grupės pastabos:

1. Siūlome keisti 1 straipsnio 2 dalį ir formuluoti arba nevardinant visai įstatymų arba paliekant ir „tiek, kiek neprieštarauja kitiems įstatymams“.
2. Abejojame dėl 3 straipsnio 6 punkto teisingo formulavimo. Manome, kad stebėseną yra svarbus kultūros politikos planavimo ir formavimo procesas, ne principas. Apibrėžtas principas galėtų būti – „įrodymais grįsto valdymo – kultūros politikos formavimas ir įgyvendinimas pagrindžiamas pasiektų rezultatų stebėsenos duomenimis, sudarančiais galimybes priimti pagrįstus sprendimus.“
3. Siūlome tikslinti 4 straipsnio 1 punktą „1) nustato valstybės pažangos viziją ir jai įgyvendinti skirtas valstybės vystymosi kryptis ir poveikio rodiklius;“ ir 5 straipsnio 5 punktą „5) nustato strateginius kultūros tikslus ir **pažangos** uždavinius, jų įgyvendinimui skirtas priemones ir (ar) projektus,

poveikio ir rezultato rodiklius;“ . Poveikio rodiklius gali nustatyti ir Seimas, ir Vyriausybė. Šiuo metu rengiamame Nacionaliniame pažangos plane kultūros srityje taip pat bus nustatyti poveikio rodikliai 10 metų.

4. Siekiant išvengti dviprasmiškumo siūlome tikslinti 6 straipsnio 1 dalies 2 punktą „2) rengia ir priima veiklos lygmens **strateginio** planavimo dokumentus;“
5. Ne siūlymas, bet dvejonės kyla skaitant IV skirsnio nes nėra suprantama kuo skiriasi kultūros politika, kurią įgyvendinant turi būti laikomasi kultūros prieinamumo ir lygiateisiškumo principais nuo regioninės kultūros politikos. Todėl siūlome apsibrėžti šias abi sąvokas ir pergalvoti IV skyriaus tikslingumą. Susidaro įspūdis, kad regioninė kultūros politika veikia pagal kitokius principus ir kitoje sistemoje, o taip neturėtų būti.

Dalykinio vertinimo išvada:

- Atkreiptinas dėmesys, kad nėra aiškos Projekto nuostatų sąsajos su Vyriausybės 2019 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 665 patvirtintos „Lietuvos kultūros politikos strategijos“ (toliau – Strategija) nuostatomis;
- Tikslintinos Projekte vartojamos sąvokos – *Istorinis atminimas* (Strategijoje - *Istorinis kultūrinis palikimas*; NPP projekte – *Istorinė atmintis*); *Nacionalinės reikšmės kultūros vertybės* (Strategijoje - *Nacionalinis kultūros branduolys*); *Kultūros ir meno darbuotojai* (Strategijoje - *Kultūros ir meno kūrėjai*); atskleistina *Kultūros visuomenės* sąvoka (III skirsnis);
- Siūlome tikslinti 8 str. 5 ir 6 str. atsižvelgiant į rengiamus teisinio reglamentavimo pakeitimus (dėl Žiniasklaidos rėmimo fondo ir VĮ Lietuvos paminklai).
- Kultūros ministerijai pavaldžių kultūros ir meno įstaigų tinklas iš esmės nebuvo analizuojamas, todėl lieka neaišku, kaip siūloma kultūros įstaigų sistema (3 skirsnis) bus prisidedama prie gyventojų gyvenimo kokybės stiprinimo konsoliduojant kultūros išteklius, kuriant tolygesnį, įvairesnį ir efektyvesnį kultūros įstaigų tinklą, telkiant kultūros ir meno kūrėjų potencialą kūrybingai asmenybei, socialiniam kapitalui ir tvariai ekonomikai formuoti, siekiama valstybinio, savivaldos ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimo.
- Tikslintina, kodėl Projekte apibrėžiamos tik nacionalinės kultūros įstaigos (17 str.), nors nacionalinių ir valstybinių įstaigų statuso skirtumų įstaigų veikloje ar rezultatuose nesimato (nėra aiškos skirties tarp nacionalinių ir valstybinių įstaigų veiklos, veiklos vertinimo kriterijų).
- Tikslintinas Kultūros kompetencijų centrų statusas ir funkcijos, atkreipiant dėmesį, kad Strategijoje kompetencijų centrais įvardinamos ne tik nacionalinės kultūros įstaigos, bet ir menininkų bendruomenės, meno kūrėjų sąjungos informacijos ir leidybos centrai, menininkų rezidencijų centrai, skėtinės organizacijos ar kt.
- Tikslintinas 14 str. „Nacionalinės reikšmės kultūros vertybės“ – ar nedubliuojamas Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašas (patvirtintas Vyriausybės 2007 -06- 19 nutarimu Nr. 659 "Dėl Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašo“ patvirtinimo“).
- Teikiamą Nutarimo projektą siūloma svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime ir patikslinus pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas, pateiktas išvadoje Nr. NV-3182.
- Atkreiptinas dėmesys, kad teikiamas Projektas įtrauktas į Seimo 2019 m. rudens sesijos įstatymų projektų, kurių poveikio analizės rezultatus reikia pristatyti Vyriausybei, sąrašą (TAP 2019-09-24, 12 kl.).

Strateginio planavimo ir stebėsenos grupės vyresnioji patarėja

Vaida Budzevičienė

Socialinės politikos grupės patarėja

Nomeda Poderienė